

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

I folketingssamlingen 1994-95 fremsatte SF et forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en forfatningskommission (B 63, fremsat den 10. februar 1995). Dette beslutningsforslag er justeret i forhold til den debat, der er foregået siden, og som har givet baggrund for, at der er sket ændringer i forhold til det tidligere forslag. At dette forslag taler om en grundlovskommission og ikke om en forfatningskommission, tilsligter ikke nogen indholdsmæssig ændring, men skyldes alene, at grundlovskommission sprogligt passer bedre på den direkte funktion for kommissionsarbejdet.

Siden fremsættelsen af B 63 den 10. februar 1995 har Domstolsudvalget bl.a. afgivet sin betænkning, Folketinget har vedtaget den såkaldte Tvindsærlov, og Højesteret har truffet beslutning om, at den sag om det grundlovsmedholdelige i underskrivelsen af Maastricht-Traktaten, som en kreds af danskere har rejst, skal kunne prøves ved domstolene. Alt dette peger på, at der er endnu flere grunde til nedsættelse af en grundlovskommission.

Derfor er der også i bemærkningerne til dette forslag især sket en uddybning vedrørende magtdelingen, hvor der lægges op til, at der er behov for præciseringer af afgrænsningen mellem den lovgivende, den udøvende og den dømmende magt, bl.a. ved at særlove og love med tilbagevirkende kraft ikke længere kan vedtages.

Domstolenes uafhængighed ønskes også præciseret nærmere, bl.a. ved at domstolenes placering og styrelse m.v. bliver bestemt nærmere i grundloven.

Nærmere regler for forvaltningsdomstole, som oftest benævnes »nævn«, ønskes også fastlagt i grundloven.

Folketingets rolle ønskes også styrket yderligere ved regeringsdannelse og -omdannelse, bl.a. ved at statsministerens prærogativ med hensyn til ressortfordelingen ministerierne imellem afskaffes.

Der er også i bemærkningerne sket en udbygning vedrørende menneskerettighederne, idet forbud imod tortur er medtaget, ligesom behovet for at få børnenes rettigheder ind i en grundlov fremhæves.

Endelig er der i bemærkningerne også sket en udbygning vedrørende spørgsmålet om suverænitetssafgivelse, hvor Højesterets afgørelse om domstolsprøvelse af underskrivelse af Maastricht-Traktaten inddrages. Det samme sker med det forslag, som Folketingets formand, Erling Olsen, har fremsat i kølvandet herpå om folkeafstemninger om fremtidige suverænitetssafgivelser.

Et yderligere argument for fremsættelse af forslaget om en grundlovskommission er også, at betydeligt flere – politikere, statsretskyndige m.v. – i dag peger på behovet for en ny grundlov og nedsættelse af en grundlovskommission, end tilfældet var, da B 63 blev fremsat og behandlet i Folketinget.

Når en ændring af grundloven er påkrævet, skyldes det for det første, at der er bestemte værdier, som udtrykkes i den nuværende grundlov, og som vi ikke i alle tilfælde er enige i. SF mener f.eks., at der er behov for udvidelse af menneskerettighederne, herunder også de såkaldt positive menneskerettigheder, der giver mennesker ret til noget, i modsætning til de såkaldt negative menneskerettigheder, der giver menneskene frihed for bl.a. statens indblanding. SF mener også, at der er brug for ændringer i reglerne for den private ejendomsrets ukrænkelighed.

For det andet giver det stigende internationale samarbejde et klart behov for præciseringer i grundloven. Det gælder både det internationale samarbejde generelt, f.eks. i FN, og især det meget forpligtende samarbejde i EU. Specielt dette samarbejde i EU tager grundlovens paragraffer ikke højde for. Højesterets beslutning om, at der kan ske en domstolsprøvelse af, om underskrivelsen af Maastricht-Traktaten var i fuld overensstemmelse med grundloven, har yderligere understreget behovet for præciseringer.

For det tredje er der i grundloven angivet en række demokratiske spilleregler, som ikke i alle tilfælde er hensigtsmæssige og tidssvarende. Det gælder f.eks. omtalen af det kommunale selvstyre, formen for parlamentarisme, monarkiet m.v.

For det fjerde berettiger grundlovens alder i sig selv til, at paragrafferne bliver gennemset med henblik på modernisering. En grundlov skal naturligvis